

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
cu privire la interpretarea art. 67 din Constituția
Republicii Moldova

Nr.23 din 06.05.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.50-52/33 din 20.05.1999

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Aliona Balaban, deputatului în Parlament Victor Cecan, președintele Comisiei pentru control și petiții, autorul sesizării, reprezentantului Președintelui Republicii Moldova Alexandru Ohotnicov, șef-adjunct al Serviciului acte ale Președintelui Republicii Moldova, reprezentantului Guvernului Mihai Bușuleac, prim-vice-ministru al justiției, conducându-se după art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind interpretarea dispozițiilor art. 67 din Constituție.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Victor Cecan, depusă la 19 ianuarie 1999, în conformitate cu art. 24 și 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul jurisdicției constituționale. Prin Decizia Curții Constituționale din 22 ianuarie 1999 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond.

În procesul examinării prealabile a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

Analizând materialele dosarului, audiind informația judecătorului-raportor, argumentele și explicațiile autorului sesizării, reprezentanților Președintelui Republicii Moldova și Guvernului,

Curtea Constituțională

a constatat:

În sesizarea sa deputatul Victor Cecan solicită interpretarea art. 67 alin. (2) din Constituție. În sesizare se menționează că Parlamentul, conform dispozițiilor constituționale, își desfășoară activitatea întrunindu-se în sesiuni extraordinare sau speciale la cererea Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului sau a unei treimi din deputați. Normele constituționale sînt reiterate în art. 35 al Regulamentului Parlamentului*, care prevede aceeași modalitate de reglementare a procedurii de convocare a sesiunilor extraordinare sau speciale. În opinia autorului sesizării, dreptul subiecților vizați de a cere convocarea sesiunilor extraordinare și speciale ale Parlamentului nu poate fi îngrădit de nici o autoritate publică.

* Legea cu privire la adoptarea Regulamentului Parlamentului (M.O. nr. 81-82, 1996, art. 765)

Autorul sesizării consideră că practica aplicării acestor dispoziții constituționale de către legislativ este echivocă și solicită interpretarea dispozițiilor art. 67 alin. (2) sub următoarele aspecte:

a) Cînd pot fi convocate sesiunile extraordinare și speciale ale Parlamentului, art. 67 alin. (1) din Constituție reglementînd modalitatea convocării sesiunilor ordinare?

b) Dacă dispozițiile art. 67 alin. (2) din Constituție sînt o normă imperativă și dacă dreptul subiecților abilitați constituțional de a

cere convocarea legislativului în sesiuni extraordinare sau speciale poate fi îngădit de către organele de lucru ale Parlamentului?

Analizînd argumentele expuse în sesizare și opiniile părților expuse de reprezentanții Președintelui Republicii Moldova și Guvernului, Curtea Constituțională menționează că situațiile invocate de autor nu pot fi examinate în afara contextului ambelor alineate ale art. 67, de aceea este evidentă necesitatea examinării problemei prin prisma dispozițiilor art. 67 în ansamblu.

Alin. (1) și (2) ale art. 67 din Constituție formează un ansamblu coerent de norme ce determină dreptul comun al sesiunilor Parlamentului. Prin dispozițiile art. 67 este reglementat programul riguros al sesiunilor ordinare și este stabilită o limitare strictă a posibilităților, duratei și conținutului celorlalte tipuri de sesiuni. Dispozițiile acestui articol dau, implicit, definiția sesiunii ordinare și stabilesc, totodată, cu minuțiozitate calendarul sesiunilor ordinare.

În sensul art. 67 alin. (1) din Constituție, sesiunea ordinară trebuie să întrunească următoarele condiții: să aibă loc într-o perioadă bine determinată și fixă a anului și convocarea ei să fie prevăzută constituțional. Astfel, potrivit dispozițiilor acestui articol, Parlamentul se întrunește în două sesiuni ordinare pe an, ale căror limite temporale sînt fixate în Constituție. Prima sesiune începe în luna februarie și nu poate depăși sfîrșitul lunii iulie, iar a doua sesiune ordinară începe în luna septembrie și nu poate depăși sfîrșitul lunii decembrie.

Conform art. 63 alin. (2) din Constituție, Parlamentul nou ales se convoacă de către Președintele Republicii Moldova, în cel mult 30 de zile de la alegeri. Iar în sesiuni ordinare, în baza art. 67 alin. (1), reieșind din autonomia funcțională, Parlamentul este convocat de către Președintele Parlamentului conform prevederilor Regulamentului Parlamentului. Acest act al Președintelui Parlamentului este nu numai un drept, ci și o obligație constituțională a sa.

Potrivit dispozițiilor art. 67 alin. (2) din Constituție, Parlamentul se întrunește în sesiuni extraordinare sau speciale la cererea subiecților expres stabiliți de Constituție.

Din dispozițiile constituționale invocate desprindem că sesiunile extraordinare și cele speciale sînt distincte și impun o abordare diferențiată.

Prevederile art. 67 alin. (2) din Constituție conțin noțiunile de sesiune extraordinară și sesiune specială. Mai sus au fost menționate caracteristicile sesiunilor ordinare, prin care acestea se disting de sesiunile extraordinară și specială, a căror convocare implică circumstanțe excepționale.

În sens larg, sesiunea extraordinară este orice sesiune care își ține lucrările în afara orarului sesiunilor ordinare. Cererea de convocare a sesiunii extraordinare, înaintată de subiecții expres și limitativ prevăzuți de art. 67 alin. (2), va conține obligatoriu ordinea de zi și perioada de desfășurare a ei. Președintele Parlamentului este obligat să convoace, la cerere, legislativul în sesiune extraordinară. Drept temei pentru convocarea sesiunii extraordinare pot servi necesitatea soluționării unor sarcini neobișnuite sau producerea unor evenimente neprevăzute. Avînd în vedere că sesiunea extraordinară poate avea loc numai în afara perioadei sesiunilor ordinare, durata acestor sesiuni este limitată și nu poate depăși termenul maxim pînă la care se convoacă sesiunea ordinară.

Sesiunile speciale au ca obiect de dezbatere circumstanțe bine determinate și sînt consacrate expres în dispozițiile constituționale. Astfel, conform art. 87 alin. (2) și (3) din Constituție, Președintele Republicii Moldova poate declara, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau generală. În caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, Președintele Republicii Moldova ia măsuri pentru respingerea agresiunii, declară stare de război și le aduce, neîntîrziat, la cunoștința Parlamentului. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 ore de la declanșarea agresiunii.

Curtea Constituțională relevă, totodată, că sesiunea specială, avînd drept scop examinarea unei probleme expres prevăzute de dispozițiile constituționale, poate avea loc și în timpul sesiunii ordinare.

Astfel, după cum este prevăzut în art. 35 alin. (2) și (3) din Regulamentul Parlamentului, atît sesiunile speciale, cît și cele extraordinare sînt guvernate de condiții procedurale speciale (cererea cu ordinea de zi, durata sesiunii).

Avînd în vedere cele expuse, Curtea Constituțională relevă că, potrivit dispozițiilor art. 67 alin. (2) din Constituție, sesiunea extraordinară poate fi convocată și își ține lucrările exclusiv în perioada dintre sesiunile ordinare, prevăzute de art. 67 alin. (1) din Constituție. Sesiunea specială poate avea loc atît în timpul sesiunilor ordinare, cît și în intervalul dintre sesiunile ordinare.

Normele constituționale sînt formulate la modul imperativ, ceea ce imprimă dispozițiilor art. 67 alin. (2) un caracter obligatoriu. Cererea de convocare a unei sesiuni extraordinare sau speciale, parvenită fie din partea Președintelui Republicii Moldova, fie din partea Președintelui Parlamentului sau din partea unei treimi din deputați, are un caracter obligatoriu și, prin urmare, nici un organ de lucru al Parlamentului nu este în drept să refuze convocarea sesiunii extraordinare sau speciale.

În baza celor expuse și conducîndu-se de art. 135 alin. (1) lit. b) și art. 140 din Constituție, art. 26 alin. (4) și (5), art. 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 61 și 62 din Codul juridicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Potrivit art. 67 alin. (2) din Constituție:

- sesiunea extraordinară se convoacă exclusiv în intervalul dintre sesiunile ordinare și durata ei nu poate depăși termenul pînă la care se convoacă sesiunea ordinară;

- sesiunea specială poate avea loc atît în timpul desfășurării sesiunilor ordinare, cît și în intervalul dintre sesiuni.

2. Dispozițiile art. 67 alin. (2) din Constituție sînt norme imperative, iar cererile subiecților privind convocarea sesiunilor extraordinare și speciale au un caracter obligatoriu și, prin urmare, nici un organ de lucru al Parlamentului nu este în drept să refuze convocarea sesiunilor extraordinare și speciale.

3. Prezenta hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 6 mai 1999.
Nr. 23.